

Til: Norges vassdrags- og energidirektorat

Emne: Høringsuttalelse – søknad om forlenget byggefrist for Langfjordhamn kraftverk

Saksnummer: 202511801 / 200701155

Tiltak: Langfjordhamn kraftverk, Loppa kommune

Avsender: Kim Raymond Nilsen

Dato: 25.05.2026

Høringsuttalelse: Søknad om forlenget byggefrist for bygging av Langfjordhamn kraftverk i Loppa kommune, Finnmark fylke

Jeg viser til NVEs høring av søknad fra Alta Kraftlag SA om ytterligere forlenget byggefrist for Langfjordhamn kraftverk. NVE opplyser i høringsbrevet at Alta Kraftlag SA søker om forlenget byggefrist med ytterligere fem år, til 21.08.2030. Konsesjonen ble gitt 21.08.2015, og NVE forlenget allerede byggefristen til 21.08.2025 i vedtak 09.08.2022.

Jeg ber NVE avslå søknaden om ytterligere forlenget byggefrist.

Begrunnelsen er at konsesjonæren allerede har fått én full femårsforlengelse, at prosjektet fortsatt ikke er realisert, at det nå foreligger nye og vesentlige momenter sammenlignet med tidligere behandlinger, og at en ny fristforlengelse i realiteten vil holde en gammel konsesjon i live i 15 år uten byggestart (NVE, 2026).

Sammendrag

Det foreligger etter mitt syn flere selvstendige grunner til at søknaden bør avslås:

1. Byggefristen er allerede forlenget én gang med full femårsperiode. En ytterligere forlengelse til 2030 vil innebære at konsesjonen holdes i live i 15 år uten byggestart, i strid med gjeldende praksis.
2. Begrunnelsen for søknaden bygger i hovedsak på økonomiske og prosjektinterne forhold som tiltakshaver selv må bære risikoen for.
3. Det foreligger nye naturmangfoldopplysninger, inkludert rødlistede naturtyper, rødlistede arter, utvalgt naturtype og samlet middels negativ konsekvens.
4. Eiendomsforhold og berørte grunneieres rettigheter er fortsatt ikke tilstrekkelig avklart, til tross for at behovet for kartforretning og oppmåling ble påpekt allerede i konsesjonsbehandlingen.
5. Nye kulturminneregistreringer i eller nær tiltaksområdet må avklares før saken avgjøres.
6. Produksjonsberegningene bygger på gamle hydrologiske data, mens Langfjordjøkelen har hatt betydelig tilbakegang og rekordstor avsmelting siden datagrunnlaget forelå.
7. Friluftsliv, merkede turstier og naturbasert reiseliv har fått økt betydning siden tidligere behandling.
8. Risikoen for isdannelse i fjorden og virkninger for kommunikasjon til en veiløs bygd er ikke tilstrekkelig avklart.
9. Konsesjonsvilkårene viser at flere sentrale forhold skulle avklares før bygging.

1. Byggefristen er allerede forlenget én gang

Det følger av konsesjonsvilkårenes post 4 at arbeidet måtte påbegynnes innen fem år fra konsesjonens dato og fullføres innen ytterligere fem år. Fristene kan forlenges, men utgangspunktet er klart: konsesjonen ble gitt 21.08.2015 og byggefristen er allerede forlenget til 21.08.2025 (Olje- og energidepartementet, 2015) (NVE, 2014) (NVE, 2026).

NVE har i nyere praksis, ved behandlingen av sak 201903413-24 regulering av Trollsvatnet i Snåsa kommune, formulert regelen slik at NVE kan forlenge fristen «én gang med inntil fem nye år.» (NVE, 2025). I saken om Langfjordhamn kraftverk er denne forlengelsen allerede gitt. Etter mitt syn, bør NVE derfor legge til grunn at fristforlengelsesadgangen er benyttet fullt ut, og at en ny forlengelse til 2030 vil være i strid med formålet med byggefristreglene.

Også nyere lovarbeid understreker formålet bak byggefrister. I Prop. 43 L (2024–2025) om endringer i energiloven fremhever Energidepartementet at frister for bygging skal sikre rimelig fremdrift i konsesjonsgitte prosjekter. Departementet peker på at fristregler kan hindre at det søkes om og opprettholdes konsesjoner for prosjekter som tiltakshaver ikke har realistiske planer om å realisere innenfor rimelig tid. ED viser også til at det er krevende for kommuner og lokalbefolkning å forholde seg til uavklarte prosjekter over lang tid, og at naturarealer ikke bør båndlegges lenger enn nødvendig. Videre fremheves det at langt tidsforløp mellom konsesjonstildeling og realisering kan føre til utdatert kunnskapsgrunnlag og at konsesjonsvilkår blir uhensiktsmessige (Energidepartementet, 2025).

Selv om proposisjonen gjelder energiloven, er disse hensynene direkte relevante også i denne saken. Langfjordhamn-konsesjonen ble gitt i 2015, byggefristen er allerede forlenget én gang til 2025, og tiltakshaver søker nå om ytterligere forlengelse til 2030. Det vil innebære at berørte grunneiere, lokalsamfunn og naturarealer holdes bundet av en eldre konsesjon i 15 år uten byggestart. Dette er nettopp den typen langvarig uavklart situasjon byggefrister skal motvirke.

Subsidiært, dersom NVE mener at det likevel finnes formell adgang til å gi ytterligere frist, bør søknaden avslås etter en skjønnsmessig vurdering. Fristreglene skal sikre at konsesjoner enten realiseres innen rimelig tid eller faller bort, slik at gamle konsesjonsvurderinger ikke blir stående uendret i møte med nye faktiske forhold, ny kunnskap og nye berørte interesser.

2. Søknaden bygger i hovedsak på økonomiske og prosjektinterne forhold

Alta Kraftlag SA begrunner søknaden blant annet med at kraftverket ikke har latt seg realisere med de utbyggingsprisene som er kommet inn gjennom anbudsrunder. Tiltakshaver opplyser også at det er sendt inn ny detaljplan til NVE, og at det er gjort endringer i forhold til gitt konsesjon (Alta Kraftlag SA, 2025). Etter mitt syn, er dette ikke et tungtveiende grunnlag for ytterligere fristforlengelse. Kostnadsutvikling, anbudspriser og prosjektøkonomi er forhold som i utgangspunktet ligger innenfor tiltakshavers egen risiko. Konsesjonæren har hatt svært lang tid til å avklare prosjektets tekniske, økonomiske og praktiske gjennomførbarhet.

Når prosjektet fortsatt ikke er realisert etter opprinnelig byggefrist og én full fristforlengelse, bør konsekvensen være at søknaden avslås, ikke at konsesjonen forlenges ytterligere.

3. Nye naturmangfoldopplysninger tilsier ny vurdering og taler mot forlengelse

NVE ber i høringsbrevet om tilbakemelding på om det har oppstått nye forhold siden saken ble behandlet i 2022, og ber særlig Statsforvalteren vurdere om kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig etter naturmangfoldloven § 8 (NVE, 2026).

Det foreligger nå ny kartlegging fra Sweco i 2026. Den viser at det er registrert 24 naturtypelokaliteter, flere av dem rødlistede. Det er blant annet registrert fjellnaturtyper, boreal hei, strandeng, flomskogsmark, slåttemark og fosseberg. Det er også registrert rødlistede arter som rødsildre, grynsildre, polarlusegras og moselyng (Sweco, 2026, s. 2).

Dette er vesentlig fordi det opprinnelige konsesjonsgrunnlaget la til grunn at det ikke var funnet rødlistede arter, viktige naturtyper eller sjeldne vegetasjonstyper i tiltaksområdet (Olje- og energidepartementet, 2015, s. 5) (NVE, 2014). Ny kunnskap viser dermed at kunnskapsgrunnlaget fra den opprinnelige konsesjonsbehandlingen ikke lenger er dekkende.

Swecos oppdaterte notat vurderer samlet konsekvens som *middels negativ konsekvens*, blant annet på grunn av skadevirkninger på fosseberg, flomskogsmark og slåttemark. Notatet peker også på usikkerhet fordi det ikke foreligger hydrologiske kurver modellert med konsesjonsgitt minstevannføring og heller ikke modellerte hydrologiske kurver fra nedre del av elva (Sweco, 2026, s. 14).

Dette bør tillegges stor vekt. Når det nå foreligger ny kunnskap om rødlistede naturtyper, utvalgt naturtype, rødlistede arter og usikker hydrologisk påvirkning, bør saken ikke behandles som en ren administrativ fristforlengelse. Dette er nye momenter som tilsier avslag, eller i det minste en langt grundigere ny vurdering enn en enkel fristutsettelse.

4. Eiendomsforhold og berørte grunneiere er fortsatt ikke tilstrekkelig avklart

Jeg uttaler meg også som berørt interessent/grunneier. Min familie er berørt av tiltaket, og jeg mener at tiltakshaver skulle ha gjennomført kartforretning/oppmålingsforretning for å avklare eiendomsforhold og konsekvenser for berørte grunneiere før det eventuelt gis ytterligere fristforlengelse.

Allerede i konsesjonsgrunnlaget ble det pekt på at eiendomsforholdene var usikre. NVE skrev at det forelå lite eller ingen dokumentasjon, at opplysningene var basert på informasjon fra Loppa kommune og samtaler med grunneiere, og at det derfor var behov for kartforretning og oppmåling for avklaring av eiendomsforholdene og eiendomsgrensene (Olje- og energidepartementet, 2015, s. 13) (NVE, 2014).

Også i OEDs behandling av saken ble dette løftet frem. Under punktet om fallrettigheter og ekspropriasjon viser departementet til at NVE peker på usikre eiendomsforhold, og at Alta Kraftlag A/L anbefales å avklare dette gjennom kartforretning og oppmåling (Olje- og energidepartementet, 2015, s. 59) (NVE, 2014).

Så langt jeg kjenner til, og slik det kommer frem av matrikkelen, er slik oppmåling ikke tilstrekkelig gjennomført. Det innebærer at berørte grunneiere fortsatt ikke har fått et tilstrekkelig klart grunnlag for å vurdere hvordan tiltaket berører deres eiendommer, rettigheter og interesser.

Dette er særlig viktig fordi mange eiendommer i Langfjordhamn har uavklarte eller teoretiske grenser registrert i matrikkelen. Det kan derfor ikke legges til grunn at alle berørte grunneiere har vært fullt informert, hørt eller rådført. Langfjordhamn bygdelag eller andre lokale lag, så vel som tiltakshavers egen ufullstendige oversikt fra 2006 (Alta Kraftlag a/l, 2006, s. 107) kan ikke uten videre anses å representere alle berørte grunneiere og rettighetshavere.

Dette er etter mitt syn et selvstendig moment som taler mot ytterligere fristforlengelse. Før en gammel konsesjon eventuelt holdes i live i fem nye år, må det som minimum avklares hvem som faktisk berøres, hvilke eiendommer som rammes, og om berørte grunneiere er hørt på korrekt og tilstrekkelig grunnlag.

5. Nye kulturminner i tiltaksområdet må avklares før frist kan forlenges

Jeg viser også til at det er registrert nye kulturminner i tiltaksområdet ved kraftstasjonen, med uavklart vernestatus i Kulturminnedatabasen. Dette må etter mitt syn anses som et nytt moment som ikke var tilstrekkelig vurdert i den opprinnelige konsesjonsbehandlingen.

I den opprinnelige behandlingen ble det vist til at Finnmark fylkeskommune og Sametinget ikke hadde funnet automatisk fredete kulturminner ved sine befaringer, men at aktsomhetsplikten etter kulturminneloven § 8 fortsatt gjaldt (Olje- og energidepartementet, 2015, s. 43) (NVE, 2014).

Konsesjonsvilkårenes post 9 fastsetter også at konsesjonæren i god tid før anleggsstart skal undersøke om tiltaket berører automatisk fredete kulturminner, og at arbeidet skal stanses og kulturminneforvaltningen varsles dersom tiltaket kan berøre hittil ukjente automatisk fredete kulturminner (Olje- og energidepartementet, 2015, s. 43) (NVE, 2014).

Når det nå foreligger registreringer i Kulturminnedatabasen som ikke var en del av den opprinnelige vurderingen, må NVE innhente uttalelse fra kulturminnemyndighetene før fristforlengelse eventuelt vurderes. Jeg ber derfor NVE særskilt vurdere de nye kulturminneregistreringene med Kulturminneld 335492 og 335488 og avklare vernestatus for disse, og eventuelt andre ukjente automatisk fredete kulturminner i området.

6. Produksjonsberegninger bygger på gammelt hydrologisk grunnlag og bør revurderes

Produksjons- og tilsigsberegningene bygger på data fra NVEs målestasjon 211.1 Langfjordhamn for årene 1981–2003. I konsesjonsgrunnlaget fremgår det at denne måleserien ble brukt til de hydrologiske beregningene, og at kraftverket ville utnytte tilsiget fra et nedbørfelt der breen den gang dekket ca. 27 prosent av arealet (Olje- og energidepartementet, 2015) (NVE, 2014).

Det samme dokumentet peker på at målt tilsig var 57 prosent høyere enn middelerdien fra NVEs avrenningskart, hovedsakelig som følge av sterk avsmelting av breutløperen fra Langfjordjøkelen. Dette viser at produksjonsgrunnlaget er nært knyttet til breens tilstand og avsmelting (Olje- og energidepartementet, 2015, s. 55) (NVE, 2014).

Siden den gang har Langfjordjøkelen hatt betydelig tilbakegang. NVE opplyser at massebalansen på Langfjordjøkelen er målt siden 1989, og at breen har hatt et betydelig masseunderskudd i måleperioden. NVE beskriver også at brefronten har trukket seg tilbake betydelig over tid (NVE, 2023). Og i 2024 opplyste NVE at Langfjordjøkelen hadde det største underskuddet som er målt

siden målingene startet i 1989, at breen i gjennomsnitt minket med over fire meter siden året før, og at brefronten hadde smeltet tilbake mer enn 800 meter siden målingene av frontposisjon startet i 1998 (NVE, 2024). Dette reiser et viktig spørsmål: Er de gamle produksjonsberegningene fortsatt realistiske? Dersom en vesentlig del av tilsiget i beregningsperioden skyldtes sterk breavsmelting, kan fortsatt tilbakegang av breen gi lavere fremtidig tilsig og lavere kraftproduksjon enn tidligere beregnet.

Dette er sentralt fordi nytten av tiltaket i konsesjonsvedtaket i stor grad ble begrunnet med kraftproduksjon og regulerbar energi. Dersom produksjonsgrunnlaget er svekket eller mer usikkert, endres også avveiningen mellom nytte og skade. NVE bør derfor ikke forlenge byggefristen uten oppdaterte hydrologiske beregninger, oppdaterte produksjonsberegninger og en ny vurdering av forholdet mellom samfunnsnytte og miljøulempere.

7. Friluftsliv, merkede turstier og naturbasert reiseliv har fått større betydning

Friluftsliv og landskap var allerede sentrale temaer i den opprinnelige behandlingen. NVE pekte på at sterkt redusert vannføring i den eksponerte Langfjordelva store deler av sommeren og forringet landskap og naturopplevelse var negative sider ved prosjektet (Olje- og energidepartementet, 2015, ss. 5, 25, 29) (NVE, 2014).

Siden den opprinnelige behandlingen har friluftslivsbruken utviklet seg. Det er blant annet etablert merkede turmål gjennom Perletur. Perletur beskriver turen til Andrevannet i Langfjordhamn som skiltet og merket, med start ved grendehuset i Langfjordhamn, og opplyser at man fra Andrevannet kan gå videre til Steinbrua eller inn til Langfjordjøkelen (Finnmark Friluftsråd, 2026). Jeg har også registrert at det noen ganger foregår virksomhet for tilreisende skiturister i fjellområdene i form av turer arrangert av lokalt næringsliv som besøker området med seilskip.

Dette viser at området nå inngår i en mer etablert friluftslivsstruktur enn det som var tilfelle da konsesjonen opprinnelig ble behandlet. Økt bruk, merkede turstier og økt turisme bør vurderes som nye momenter. Redusert landskapskvalitet, redusert vannføring i fossene og tekniske inngrep i området kan svekke opplevelsesverdiene og dermed også naturbasert reiseliv.

Dette er særlig viktig fordi det allerede i den opprinnelige behandlingen ble vist til at inngrep måtte gjøres skånsomt av hensyn til lokalbefolkning og turisme, og at kommunen pekte på at turismen økte i kommunen. Når turstier og turmål nå er etablert og markedsført, bør dette få større vekt enn tidligere (Olje- og energidepartementet, 2015, s. 3) (NVE, 2014).

8. Isdannelse i fjorden og kommunikasjon for allmennheten er ikke tilstrekkelig avklart

Langfjordhamn er en veiløs bygd, og sjøveien er avgjørende for kommunikasjon, beredskap, fastboende, besøkende og næringsaktivitet. I den opprinnelige behandlingen ble det uttrykkelig pekt på at mer is på fjorden kunne gi problemer for båtatomst til Langfjordhamn og for fiskeri- og oppdrettsnæring (Olje- og energidepartementet, 2015, s. 3) (NVE, 2014).

NVE vurderte også at effektkjøring om vinteren kan gi økt islegging, sørpeis og dravis i fjordbotnen dersom kraftverket kjøres i kuldeperioder. NVE pekte på at dette kan skape vanskeligheter for båttransport, fiske og oppdrett, og at mer is ved kaia kan begrense båtanløpene til Langfjordhamn (Olje- og energidepartementet, 2015, s. 18) (NVE, 2014).

NVE forutsatte at driften av kraftverket måtte ta hensyn til dette, og viste til at det kan settes vilkår som begrenser effektkjøring og gir pålegg om avbøting av ulemper knyttet til isforhold på fjorden (Olje- og energidepartementet, 2015, s. 56) (NVE, 2014).

Jeg kan ikke se at tiltakshaver har lagt frem en konkret, forpliktende plan for hvordan isdannelse i fjorden vinterstid skal forebygges, overvåkes eller avbøtes. Jeg kan heller ikke se at det foreligger en plan for hvordan kommunikasjonen for allmennheten, fastboende, beredskap og næringsaktører skal opprettholdes dersom isforholdene forverres.

Dette er et sentralt sikkerhets- og samfunnshensyn. En ytterligere fristforlengelse bør ikke gis uten at tiltakshaver dokumenterer konkrete og etterprøvbare avbøtende tiltak, inkludert driftsrestriksjoner, overvåking, varslingsrutiner og plan for opprettholdelse av sjøverts kommunikasjon.

9. Konesjonsvilkårene viser at flere sentrale forhold skulle avklares før bygging

OED viser til at flere forhold skulle avklares og følges opp før bygging. Under merknadene til vilkårene peker departementet på at detaljplanene må gi de tekniske inngrepene en best mulig miljømessig utforming. Det ble også stilt vilkår om reindriftsfaglig utredning før detaljplan godkjennes, med sikte på å få frem avbøtende tiltak (Olje- og energidepartementet, 2015, s. 58) (NVE, 2014).

Vilkårenes post 7 sier at konsesjonæren må legge frem detaljerte planer med nødvendige opplysninger, beregninger og kostnadsoverslag, og at arbeidet ikke kan settes i gang før planene er godkjent. Dette understreker at fristforlengelse ikke bør gis dersom vesentlige forhold fortsatt er uavklart.

Videre gir vilkårenes post 8 hjemmel for tiltak knyttet til naturforvaltning, inkludert å sørge for at plante- og dyreliv forringes minst mulig, at friluftslivets bruks- og opplevelsesverdier tas vare på i størst mulig grad, og at det om nødvendig utføres kompensierende tiltak og tilretteleggingstiltak (Olje- og energidepartementet, 2015, s. 61) (NVE, 2014). Når oppdatert naturmangfoldkartlegging nå viser nye verdier og middels negativ konsekvens, bør disse vilkårene ikke brukes som argument for automatisk forlengelse, men som grunnlag for å kreve ny og grundig vurdering.

Konklusjon

På denne bakgrunn ber jeg NVE avslå søknaden om ytterligere forlenget byggefrist for Langfjordhamn kraftverk. Dersom NVE ikke avslår søknaden direkte, ber jeg subsidiært om at saken ikke avgjøres før det foreligger et oppdatert og fullstendig beslutningsgrunnlag.

Dette må minst omfatte:

- oppdatert hydrologisk og produksjonsmessig vurdering,
- avklaring av eiendomsgrenser og berørte grunneiere,
- vurdering av nye kulturminner,
- oppdatert vurdering av friluftsliv og reiseliv,
- konkret plan for håndtering av isforhold og kommunikasjon,
- en reell vurdering av alternative og mindre inngripende utbyggingsalternativer.

Med hilsen

Kim Raymond Nilsen
Professor Dahls gate 50A
0260 Oslo
kimrnilsen@hotmail.com

Referanser

Alta Kraftlag a/l. (2006, 22. desember). *Figur 6-8 Grunneierkart med beitehage og arbeidsgjerde angitt*. Hentet fra LANGFJORDHAMN KRAFTVERK Konsesjonssøknad:
<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/200701155/104270>

Alta Kraftlag SA. (2025, 19. mai). *Søknad om utsatt byggefrist Langfjordhamn kraftverk – Loppa kommune*. Hentet fra NVE - Norges vassdrags- og energidirektorat: <https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/ca1da410-a0ec-498e-99c6-4b1f66efe416/202511801/3451174>

Energidepartementet. (2025, 7. februar). *Prop. 43 L (2024–2025)*. Hentet fra Regjeringen.no:
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/prop.-43-l-20242025/id3086886/?ch=10>

Finnmark Friluftsråd. (2026, 24. mai). *50. Andrevannet, Langfjordhamn - Ny!* Hentet fra Perletur:
<https://www.perletur.no/turar/213287>

NVE. (2014, 15. mai). *NVEs innstilling - Langfjordhamn kraftverk*. Hentet fra NVE - Norges vassdrags- og energidirektorat:
<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/7a70340a-0cb8-4e26-a75c-b0a11045fd4e/200701155/3427588>

NVE. (2023, 06. september). *Langfjordjøkelen*. Hentet fra NVE - Norges vassdrags- og energidirektorat:
<https://www.nve.no/vann-og-vassdrag/vannets-kretsloep/bre/bremaalinger/massebalansemaalinger/langfjordjoekelen/>

NVE. (2024, 30. oktober). *Den varme sommeren i Nord-Norge tok hardt på breene - rekordunderskudd på Langfjordjøkelen*. Hentet fra NTB: <https://kommunikasjon.ntb.no/pressemelding/18302643/den-varme-sommeren-i-nord-norge-tok-hardt-pa-breene-rekordunderskudd-pa-langfjordjoekelen?lang=no&publisherId=89280>

NVE. (2025, 18. november). *NVE gir forlenget byggefrist til regulering av Trollsvatnet i Snåsa kommune, Trøndelag fylke*. Hentet fra NVE - Norges vassdrags- og energidirektorat:
<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/9047cafd-aba5-4c54-90ed-d91ee62af1b3/201903413/3448159>

NVE. (2026, 13. april). *Høring av søknad om forlenget frist for bygging av Langfjordhamn kraftverk i Loppa kommune, Finnmark fylke*. Hentet fra NVE - Norges vassdrags- og energidirektorat:
<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/d36ec306-5a79-4356-90a5-97dea17a3db6/202511801/3451185>

Olje- og energidepartementet. (2015, 21. august). *Kgl.res. Alta Kraftlag AL - OEDs behandling*. Hentet fra NVE - Norges vassdrags- og energidirektorat: <https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/919c3ad6-bc70-4698-9a85-8e3a293546cd/200701155/3427586>

Sweco. (2026, 08. januar). *Langfjordhamn kraftverk – Notat naturmangfold*. Hentet fra NVE - Norges vassdrags- og energidirektorat: <https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/dcdcf6f-108a-4696-aefa-80dd44658f0c/202511801/3451175>